

Gyldeløvesgate 2, Kristiansand

Telefon 45605646

Epost: agder@naturvernforbundet.no

Norges vassdrag og energidirektorat

Merknader til søknad fra Baring Farsund as om uttak av vann og regulering av vassdrag i Farsund og Kvinesdal - Opoftevann for fiskeoppdrett

Opoftevannet er et uregulert vann med begrenset nedslagsfelt med tilførsel fra bare fire bekker. Det meste av vannet har god dybde, men det er partier både sør og nord i vannet med betydelig grunnere forhold. Området er kjent for rikt biologisk mangfold, inkludert årlig hekkende fiskeørn, musvåk, ender, vadefugl, bever, trekkvei for hjort og god fiskebestand. Et meget spesielt vann med en særegen og vill natur som i dag fremstår som et intakt velfungerende, nesten uberørt naturområde. I sin helhet slik det i dag fremstår, representerer det store friluftsjakter.

Når Opoftevannet i dag er uregulert og relativt urørt, kan derfor virkningene av det omsøkte vannuttaket fra Baring utgjør en vesentlig endring med uønskede negative virkninger på naturmiljøet.

Åptafjordbassenget har i de siste 40 årene mistet mange gytebekker der sjørret tidligere reproduserte naturlig. Årsaken er tekniske inngrep, blant annet i forbindelse med veibygging og private tiltak. Nedre del av Åptavassdraget er gyte- og oppvekstområde for anadrom laksefisk, hovedsakelig sjørret, men også laks. Gytearealet er begrenset og derfor særlig sårbart. En vesentlig bekymring er at gyteområdene ligger lavt og dermed kan påvirkes av saltvannsinntrenging i perioder med lav vannføring. Ved tillatelse som omsøkt vil vannføring nedstrøms Opoftevannet reduseres. Det vil sannsynligvis føre til at saltvannsinntrenging i

nedbørsfattige perioder vil øke og med det høy dødelighet i rogn av sjørret og laks. Lokale informanter forteller at Opoftevannet har en egen utløpsgytende ørretstamme som med stor sannsynlighet vil bli sterkt skadelidende ved oppdemming og endring av vannføring i Strupåna.

Åptavassdraget har en betydelig forekomst av ål, en rødlistet art. Vassdraget har mye vannareal i form av tjern, vann og innsjøer på mange nivå. Det er god grunn til å frykte at en dam i utløpet av Opoftevannet vil hindre oppgang av ål slik at vannmiljøene oppstrøms en damkonstruksjon ikke lengre vil være mulig for ål.

Det er et mangfolig økologisk vannmiljø som kan få varige, negative konsekvenser gjennom en realisering av vannuttaket. Området rundt Opoftevannet fremstår som en nær urørt oase og som et av de siste større villmarkspregede og inngrepssvake områdene i Listerregionen hvor en rekke sjeldne fuglearter og pattedyr har sine leveområder.

Aktuelle bestemmelser i naturmangfoldloven

Kunnskapsgrunnlaget, (§8) er, etter vår oppfatning, utilstrekkelig når det gjelder de konsekvensen en variasjon på opptil 1,2 meter i tillegg til de naturlige svingningene gjennom året kan få for strandsonens biologiske produksjon og langsiktige virkning på fisk, fugl og insekter. Dette kan få særlige konsekvenser i tørrår når det i tillegg skal tappes 200l/s uansett nivå. Hyppige og unaturlige vannstandsendringer vil med stor sannsynlighet føre til utvasking av strandsoner, tørrlegging av gyteområder og leveområder for amfibier, insekter og fisk, samt redusert næringsgrunnlag for fugl og annet arts mangfold. § 9 – Føre-var-prinsippet må derfor tillegges betydelig vekt.

§ 11 – Kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver

Naturmangfoldloven slår her fast at tiltakshaver skal bære kostnadene ved miljøforringelse. Alternativ bruk av sjøvann med avsalting er teknisk mulig, men søker har av økonomiske grunner nå gått bort fra denne løsningen. Opoftevannet ble på et tidligere tidspunkt uttalt til ikke å være en ønsket naturressurs til bruk for oppdrettsanlegget i Lundevågen.

Det er ikke i tråd med § 11 å velge en løsning som påfører naturen stor skade av privatøkonomiske grunner. Anlegget ble i utgangspunktet godkjent med tilførsel av vann til produksjonen fra sjøen. Tiltakshaver må bære

kostnaden ved mer miljøforsvarlige løsninger på lang sikt. Pålegget i §11 styrkes ytterligere gjennom lovens § 12 om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder. Etter denne bestemmelsen skal det tas utgangspunkt i de teknikkene og driftsmetodene som gir de beste samfunnsmessige resultatene.

Å etablere en 13 km, i praksis kanskje 18-20 km lang rørledning for uttak av ferskvann fra et uberørt innlandsvann med store negative konsekvenser på intakt, velfungerende natur med et rikt naturmangfold, fremstår på ingen måte som samfunnsmessig forsvarlig. Ferskvannsbehovet skulle i den opprinnelige akvakultursøknaden dekkes gjennom avsalting av sjøvann. Søkeren har senere endret denne forutsetningen utelukkende av økonomiske grunner. Oppdrettsnæringen er i det hele tatt en økonomisk sterk næring, noe de årlige aksjeutbytte forteller om. Når det så gjelder Baring Farsund har selskapet i følge Proff «god likviditet, meget god soliditet og lav gjeldsgrad».

Konklusjon:

Søknaden om uttak av vann fra Opoftevannet imøtekommer, etter vår oppfatning, ikke de grunnleggende juridiske forutsetningene som naturmangfoldloven har krav om.

Baring Farsund må selv dekke de økonomiske utfordringene som anlegget i Lundevågen måtte kreve. Å bruke vår felles naturkapital som en innsatsfaktor for privatøkonomisk interesser er samfunnsmessig sett, helt uakseptabelt. Velfungerende natur har betydelig større samfunnsverdi og nytte.

Det er mange grunner til at fiskeoppdrettsanlegg ligger ved havet. Men med de store volumene næringen gjennom årene har fått, er naturskadene svært omfattende og mange. Kyst-Norge er påført uopprettelig og omfattende naturskader uten at vi her trenger å utdype det nærmere. Det har derfor vært et håp om at landbaserte anlegg kunne bidra til en mer bærekraftig, naturvennlig næring.

Naturvernforbundet beklager imidlertid sterkt hvordan landbaserte anlegg også bidrar til enorme naturtap. I Farsund derimot er det i alle fall et «grått areal» som lokasjon for Barings planer. Med nærhet til havet, skal da også vannressursene derfra brukes. Det er kontrollen over produksjonen som er en vesentlig begrunnelse for landbasert anlegg. Vi forutsetter derfor at

utslipp fra anlegget som fiskeavføring og forrester blir rensset og ikke bidrar til øket tilførsel av forurensing / næringstilførsel til havet. I kystnære strøk langs Agder ser vi en dramatisk miljøforverring med sterk tilgroing, kalt lurv, høyst sannsynlig som en følge av stor tilførsel av næringssalter.

Om NVE innvilger søknaden fra Baring Farsund as vil konsekvensene for naturmiljøet bli svært negativt med vesentlig skade på og forringelse av viktige naturverdier. Når naturkapitalen vår på denne måten blir redusert, vil det også få negative konsekvenser for den store samfunnsverdien tilgang til intakt natur har for friluftslivet. NVEs behandling av søknaden må også vurderes i forhold til den sterke oppfordringen FNs naturpanel ber om; å stoppe naturtapet. Det har også Norge sluttet seg til gjennom Naturavtalen. Søknaden om konsesjon må avvises.

Med hilsen fylkeslaget ved Peder Johan Pedersen, styremedlem